

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Etenduskunstide osakond

Tantsukunsti õppekava

Kaie Küünal

TURELID TURELIGA

tantsuõpetaja lõputöö

Juhendaja: Ele Viskus

Kaitsmisele lubatud.....

Viljandi 2014

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Turel.....	4
2. Minu lähtekohad rahvatantsuõpetajana	6
2.1. Minu rahvatantsutaust	6
2.2 Mida soovin pakkuda oma õpilastele?	7
3. Eesmärgid	9
4. Protsess.....	10
4.1 Hooaja jooksul käsitletud materjal	10
4.2 Tunni ülesehitus.....	11
4.2.1 Soojendus	11
4.2.2 Tunni põhiosa – tantsude õppimine.....	12
4.2.3 Lihastreening ja lõdvestus	13
4.2.4 Lõpetus.....	14
4.3 Erinevad tunnimudelid	14
5. Analüüs.....	15
5.1 Ettevalmistus tunniks	15
5.2 Väljakutseid esitanud aspektid (ja olukorrad).....	16
5.2.1 Kogenud tantsijatega töötamine	16
5.2.2 Kohalkäimine.....	17
5.2.3 Motivatsioon	17
5.2.4 Kohalikud korraldusprobleemid.....	18
5.3 Ühe tunni analüüs.....	18
5.3.1 Soojendus	19
5.3.2 Autoritantsudega tegelemine	19
5.3.3. Lihastreening ja tunni lõpetus	21
5.4 Minu areng õpetajana	21
Kokkuvõte	24
Summary	25
Kasutatud kirjandus	26

Sissejuhatus

Minu tee rahvatantsu harrastajana ei alanud väga varakult, aga mingil perioodil moodustas see väga tähtsa osa mu elus. Hindan väga kogemusi, mida osalemine rahvatantsurühmades mulle andud on. Just keskkooli lõpus kogetud rõõm tantsust rahvatantsutrennis oli oluline impulss, mis suunas mind otsuseni asuda õppima tantsukunsti erialal. Otsustasin, et sedasama rõõmu tantsust tahan õpetajana edasi anda oma kunagistele õpilastele.

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias õppides jäi rahvatantsuga tegelemine mõneks ajaks tahaplaanile, esile tõusid uued huvid. Nüüd olen ringiga tagasi jõudnud ja tahan ühendada rahvatantsu õpetamise kaasaegse tantsu praktikaga.

Ometi oleksin võinud oma tantsuõpetaja lõputöö siduda ka mõne teise stiiliga, kuid tänu Tureli eelnevale juhendajale Kristiina Vilipõllule, kes mulle oma endise rühma juhendamist väga tungivalt soovitas, töötasin sel aastal taas süvendatult rahvatantsuga. Sain proovida oma lähenemist rahvatantsupraktikale ja sain seeläbi suure kogemuse võrra rikkamaks.

Käesoleva töös tutvustan oma lõputöö raames läbi viidud erialapraktikat, alustades õpilaste tutvustamisega. Järgenvolt räägin oma tantsutaustast seoses rahvatantsuga ja selgitan, missuguste järeldesteni praegune kogemus mind on viinud. Esitan praktika alguses paika pandud eesmärgid ja räägin nende muutumisest ja täienuemisest hooaja jooksul. Neljandas peatükis kirjeldan erinevaid tahke praktika protsessist ja enda arengutest selle käigus. Töö lõpetab analüüsiv osa, vaatluse all on nii protsess (sealhulgas ühe tunni analüüs), kui ma minu enda areng ja tõdemused, milleni antud praktika läbiviimise käigus jõudsin.

Siinkohal tahaksin tänada Tureli toredaid tantsijaid, kes mind selle aasta jooksul toetasid ja minu esimese kogemuse rahvatantsuõpetajana nii meeldivaks tegid.

1. Turel

Viisin oma tantsuõpetaja lõputöö praktilise osa ellu Halliste valla Kaarli rahvamaja D- segarühma juures. Turel on pikalt tegutsenud tantsurühm, järgmisel aastal tähistatakse 30. juubelit. Enamik tantsijaid rühma liikmed pole küll algusaastatest, kuid kogenud rahvatantsijad on nad kõik. Tantsijate staaž on 35 ja 6 aasta vahel. Enamik liikmetest on tegelenud rahvatantsuga, ühel tantsijal on kokkupuude kõhutantsuga. Tegu on D segarühmaga, liikmete vanus on 40 ja 50 eluaasta vahemikus. Tureli esimene juhendaja Taimi Jüris vedas rühma tegemisi 28 aastat, järgmisena juhendas rühma 8 aastat Kai Kannistu. Viimasel kahel aastal oli juhendajaks praegune Viljandi Kultuuriakadeemia vilistlane Kristiina Vilipõld, kes tegi mulle pakkumise pärast lõpetamist Tureli juhendamine üle võtta.

Hooaja alguses oli rühmas kuus aktiivset paari, hooaja lõpuks viis. Üks liige jäi eemale tervisemurede tõttu ja tema partner seega samuti. Nagu rahvatantsurühmade puhul mujalgi võib tähendada, on aktiivsemateks kohalkäijateks naised. Meie rühma puhul tuleb see küll pragmaatilistest põhjustest, kuna mitu meestantsijat on tööl vahetuspõhiselt. Praktiliselt tähendas selline trennivälistest asjaoludest sõltuv olukord seda, et trennis oli realselt kohal kolm ja pool paari, vahel vähem. Selline korraldus tekitas üksjagu väljakutseid ja nendest räägin pikemalt oma kirjaliku lõputöö 5. peatükis.

Eelnevate juhendajatega on Turel keskendunud peamiselt lavarahvatantsule ja rahvalikele tantsudele. Kristiina Vilipõld segas treeningusse ka kaasaegseid elemente ja pärimustantsu. Heaks näiteks Kristiina praktikast Tureliga on tema tantsuõpetaja lõputöö etendus „123, 223“, millest on Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogul ka videosavestus olemas.

Kindlasti on oluline ära märkida Kristiina lähenemine ja tema panus rühma liikumispraktikasse, kuna minu käekiri rahvatantsuõpetajana on sellest tõukunud ja mõjutusi saanud. Olin enne rühma juurde minemist kursis Kristiina alternatiivsete võtetega ja kuigi minu lähenemine pole nii katsetuslik, andis see mulle julguse ka ise pigem loova ja kaasaegse tantsu põhimõtetest kantud õpetamispraktika kasuks otsustada.

Sõna „turel“ tähendab mulgi keeles koerustükki, vempu, vigurit, mis iseloomustab sellenimelist rühma üsna hästi. Arvan, et üks suurimaid saavutusmomente tantsuõpetaja jaoks on näha, kui inimestel, kes rühmas käivad, on tunnis lõbus. Turel hoolitseb oma lõbu eest tihti ise ja selle aasta jooksul oleme lisaks tantsimisele ka piisavalt koos naernud. Ometi on rühmal olemas ka tugev tantsudistsipliin ning vajadusel on nad kiired ja tähelepanelikud õppijad. Kuna tegu on nõ pooliku

rühmaga otsustasid tantsijad ise, et suurele tantsupeole nad sel aastal kandideerida ei soovi. Mõnes mõttes on sellest kahju, sest praegu aktiivselt tegutsevad tantsijad on piisavalt võimekad ja sel karusellil kaasalõõmine oleks neile olnud üks võimalus end proovile panna ja saavutusmomenti nautida. Teisalt lõi selline otsus võimalused minna süvitsi asjadega, mis mind tanstuõpetajana isiklikult huvitavad.

2. Minu lähtekohad rahvatantsuõpetajana

2.1. Minu rahvatantsutaust

Esimest korda puutusin rahvatantsuga väga põgusalt kokku algklassides, kus mõneks kooli aktuseks ajutine rühm moodustati ja meile ilusad pisikesed Hargla rahvariided selga pandi. Minu kui tantsija jaoks see mingit meeldivat mälestust ei jätnud. Pidime muudkui „nõelega õmblema“, aga ma ei saanud eriti hästi aru, miks me seda teeme. Seega kui mu klassiõde mind gümnaasiumis Lea Hanni rahvatantsurühma kutsus, olin alguses skeptiliselt meelestatud, kuid andsin üsna pea siiski järgi, kuna polnud Tartus veel endale sobivat tantsuharrastust leidnud.

C-rühm „Lea“ oli seega minu esimene kokkupuude traditsioonilise rahvatantsurühma toimimisega ja sellest kujunes minu jaoks juba väga tore kogemus. Tagantjärele analüüsid pole ma tegelikult paljude toonase juhendaja õpetamisviisidega nõus, kuid mis puutub rühma selitsielulisse poolde, siis seda täitsi „Lea“ suurepäraselt. Rahvatantsurühm on pea alati väga tugevat kollektiivitunnet loov üksus. Meil oli piisavalt esinemisi, mis olid väljakutseks ja motivatsiooniks, külastasime erinevaid koolinoorte rahvatantsukogunemisi – kõik see, mis ühe rühmas tantsimise toredaks muudab.

Kuna meil partneriga läks tantsimine päris hästi ja mul oli ambitsioon end tantsuliset edasi arenda, otsustasime proovida liituda rahvatantsuansambel Tarbatu koosseisuga ja meid „valitigi välja“. Selgituseks, kõrgema tasemega kollektiivid ei võta vastu teps mitte kõiki tantsijaid, kes hooaja alguses liituda soovivad. See oli mulle muidugi omaette eduelamus. Tarbatu kogemus andis mulle põhjaliku sissevaate autoritantsude kirevasse maailma ja pakkus nende õppimise läbi küllaldast füüsilist väljakutset. Rühma füüsilise arengu ja minu isikliku tantsulise maailmapildi rikastajaks oli tollane Tarbatu assistent Maarja Pärn, kes lülitas üldfüüsilisse treeningusse, nagu ma tagantjärele aru saan, rohkelt kaasaegse tantsu elemente ja lähenemist. Kasutan siiani Maarjalt õpituid harjutusi näiteks tasakaalu arendamisel.

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias (edaspidi TÜ VKA) pidime esimesel kursusel õppekavakohaselt osalema TÜ VKA rühmaga tantsupeo protsessis. Siin õpitu ja juhendaja segarühma Ele Viskuse lähenemine on ilmselt mu vaadet rahvatantsule (kõige laiemas mõttes) kõige rohkem avardanud. Alguses, just Tarbatu tausta tõttu, oli mul väga keeruline kohaneda Ele palju vabama lähenemisega rahvatantsutunnile. Arvan, et alles pärast esimest aastat sain aru, et just selline lähenemine on ka mulle kõige südamelähedasem. Kuigi mul oli ka enne põgusaid

kokkupuuteid kaasaegse tantsuga, said põhiprintsiibid selgeks siiski alles TÜ VKAs ning tasapisi tuli ka teadmine, et neid on kasulik ja minu meelest vajalik rakendada mis tahes tantsustiili õpetamisel kehatunnetuse ja -tööga tegelemiseks. (Siin ja edaspidi - *kaasaegse tantsu* mõiste all mõtlen kindlate põhimõtetega tantsukategooriat, mitte kogu kaasajal (ehk praegu) harrastatavat tantsu.) Esimesel ülikooliaastal, õppides Ele käe all, tegin Tarbatuga kaasa ka Eesti, Läti ja Leedu üliõpilaste tantsupeol Gaudeamus, kus Eesti kava autoriks oli Tarbatu rahvatantsuansambli kunstiline juht Jaanus Randma. See oli erialaselt väga huvitav kogemus, kuna tegu oli terviklavastusega, mis kasutas küll eesti tantsu elemente, kuid mis etendusena oli kindlasti midagi enamat, kui selles sisalduvate tantsude summa.

2.2 Mida soovin pakkuda oma õpilastele?

Kui ülal esitatu kokku võtta, on minu jaoks parimad elamused rahvatantsuharrastusest:

- hea seltskond
- füüsiline enesearendus ja väljakutsed
- loomingulises protsessis osalemine
- tantsurõõm.

Just need on väljundid, mida soovin pakkuda oma õpilastele, samad printsiibid on minu jaoks olulised igasuguse tantsuharrastuse juures, stiilist sõltumata.

Hea seltskonna nautimine ja kollektiivitunnetus sõltuvad paljus tantsijatest endist, kuid mina saan oma tegevusega seda toetada. Tunnetades rühma üldist meeleolu on minu kui õpetaja roll positiivseid ilminguid hoida ja püüda negatiivsete osas lahendusi pakkuda.

Arvan, et füüsiline enesearendus võiks olla ka iga tantsuharrastaja üks eesmärke tantsutunnis. Kui püüd end aina edasi arendada pole kõigile oluline, siis tervisliku liikumise vajalikkust mõistab iga inimene, kes tantsuharrastuse enda hobiks on valinud. Leian, et kaasaegse tantsu lähenemine kehatunnetusele ja üldfüüsilisele arengule sobib baasiks iga tantsustiili õpetamisel. Antud töö kontekstis mõtlen kaasaegse tantsu lähenemise all peamiselt kehasõbralikku ja loogilist liikumist, arvestades keha loomulikku joondumist, ning avatud mõtlemist ja loovust arendavate harjutuste kaasamist.

Loomingulises protsessis osalemine võib tähendada nii kellegi loomingu omandamist kui ise loomeprotsessis kaasalöömist. Minu tantsutunnis võiksid esindatud olla mõlemad variandid. Juba valmis tantsude õppimine, olgu need siis minu või teiste autorite loodud, avardavad tantsija tantsupilti. Ise loomeprotsessi kaasalöömise väljundiks võib olla nii ühisloomena sündinud tants kui ka üks vahva liigutus, mille tantsija ise enda jaoks avastab.

Need kolm aspekti, mis on minu jaoks tantsutunnis olulised, peaksid olema eelduseks tantsurõõmu kogemiseks, mis on minu jaoks kõige tähtsam väljund, mida soovin oma õpilastele pakkuda.

3. Eesmärgid

Protsessi alguses sõnastasin enda jaoks eesmärgi: arendada rahvatantsija kehatööd kaasaegse tantsu liikumise põhimõtteid kasutades. Näiteks ülakeha tunnetuse parandamine selle liikuvuse suurendamise kaudu. Just süvendatud, nt lokaalse kehatöö harjutustega tahtsin jõuda sama tulemuseni, milleni võib jõuda ka tavalist rahvatantsu kehahoidu kontrollides, aga laiendatud harjutusvara kaudu tahtsin anda tantsijatele rohkem teadmisi oma kehast ja selle toimimisest ka sõltumatult rahvatantsu raamist.

Lisaks oli läbivaks eesmärgiks läheneda rahvatantsule vabamas vormis. Siinkohal mõtlen just tantsuloomet. Sest iga rahvatantsuõpetaja võiks minu meelest ka ise rühmale tantsu luua. Vähemalt soovin mina seda teha. Sel hooajal õppisime rühmaga neli minu ja tantsijate koostöös sündinud tantsu, millest üks on veel töö kirjaliku osa esitamise hetkel pooleli. Oma tantsudes kasutasin küll lavarahvatantsust tuttavaid võtteid, kuid jätsin ruumi ka improvisatsioonilistele osadele.

Protsessi käigus ilmnis, et tantsijatele pakub enam huvi siiski klassikaliste lavarahvatantsude õppimine ja harjutamine, sest see on praktika, millega nad on kõige enam tegelenud. Kuigi rühm otsustas üleriigilisele tantsupeole mitte kandideerida, on ka maakondlikul peol kavas sama repertuaar, mistõttu tegelesime põhjalikult „Tantsime aissa“, „Tantsukutse“(Puudutuse tantsud... 2013) ja teiste kirjeldusepõhiste tantsude õppimisega.

Tantsijatele on rahvatantsurühmas käimise eesmärgiks ka lihtsalt meeldiv ajaviitmine sõpradega. Turel ei ole saavutusliku eesmärgiga kokku tulnud rühm, pigem hulk inimesi, kellele meeldib rahvatants, veidi kehalist koormust ja inimesed, kellega koos seda kõike kogeda.

Minu isiklik eesmärk muutus samuti protsessi käigus, eelnevalt püstitatud eesmärkidele lisandus minu meetodite, nende huvide ja vajaliku repertuaari õppimise ühendamine.

4. Protsess

Tunnid toimusid Viljandimaal Halliste vallas Kaarli rahvamajas, kaks korda nädalas, esmaspäeval ja kolmapäeval, kell 19. 00 – 21. 00. Kuna Viljandist on Kaarlisse 20 km, tähendas see minu jaoks tegevust kella 17. 50 kuni 21. 30. Alguses oli mul väga raske harjuda päevaplaaniga, kus kahetunnise trenni andmine tähendab üle kolme ja poole tunnist ajakulu. Kuna korraldus on selline, et iga kord viib keegi Tureli tantsijatest mind autoga õhtul Viljandisse, oli mul hea võimalus tantsijatega ka isiklikult tuttavaks saada.

Krsitiina Vilipõld on oma lõputöös (Vilipõld, 2013) tabavalt kirjeldanud Tureli harjumust pidada trenniaega mõnusaks koosviibimisajaks, kust ei puudu ka igal võimalul juhul koogi ja šampusega tähistamine. Aasta alguses tuli ka mul seda päris tihti selleise lähenemise tunnistajaks olla. Kuigi see on kindlasti ka tore ajaveetmisviis, selgus tantsijatele üsna ruttu, et isegi, kui on sünnipäev ja šampus, tuleb rahvatantsutunnis ennekõike ka tantsida, sest see on meie põhieesmärk.

4.1 Hooaja jooksul käsitletud materjal

Nagu mainitud, võtame suve hakul osa maakondlikust tantsupeost, seega alustasime juba hooaja alguses tantsudega „Tantsime aissa“ (Ene Jakobson) ja „Tantsukutse“ (Maie Orav), lisaks on selle aasta reperuaaris „Tuljak“ (Anna Rauskats) ja „Puudutus“ (Maido Saar) (Puudutuse tantsud...2013)) ning „Rühnu süit“ (Kristjan Torop) (XVIII Tantsupidu..., 2003, lk 117).

Novembris õppisime minu loodud tantsu ansambel Genialistide loole „Õlle“, mis tuli ettekandmisele valla pungiteemalisel jõulupeol. 1. märtsil võtsime osa Saarepeedi loometantsupäevast, kus Turel tantsis „Soojendustantsu“ ansambel Svjata Vatra „Piimanaiste polkale“ ja „Kokku, lahku, omaette“ ansambel Kniivi „Labajalgadele“. Lisaks tegelesime erinevate variatsioonide ehitamisega ansambel Paabli loole „Arno esimene labajalg“, aga lõputöö

kirjalik osa valmib enne, kui need katsetused tantsuks vormuvad.

4.2 Tunni ülesehitus

Minu enda kogemus rahvatantsijana on enamasti tähendanud Ullo Toomi stiilis tunni ülesehitust, TÜ VKAs lisandus sellele Ele Viskuse lähenemine, kus rahvatantsutundi on põimitud rohkem kehatöö ülesandeid, pärismuselemente ja üldist meeskonna- ja partneritunnetust. Segades mõlemast enda kogemusest parimaid osasid, otsustasin tunni üles ehitada järgides klassikalist rütmi ja järgnevust ning samas rikastatud harjutusvara kasutades.

Tund algab alati soojendusega, mis võib olla erinevat laadi, järgneb repertuaariga tegelemine, kuid ka siinkohal mitmel erineval viisil ja lõpetuseks veidi ülakeha tugevdavaid harjutusi ja kerged koormust saanud lihasgruppide venitused. Samuti olen kasutanud lõõgastusharjutusi tunni lõpetuseks. Tunni pikkus oli enamasti kaks astronoomilist tundi, millest planeerisin orienteeruvalt 20-30 minutit soojenduseks-häälestuseks, 1 – 1,5 tundi repertuaari õppimiseks ja 15 minutit lihasharjutusteks ja lõõgastuseks.

4.2.1 Soojendus

Soojendusosa kestis traditsiooniliselt umbes 25 minutit, vahel vähem, vahel rohkem. Kuigi tantsijad avaldasid aeg ajalt soovi soojendus vahele jätta, ei olnud ma sellega kunagi nõus, kuna soojendus on väga oluline osa tantsutunnist ja minu jaoks oluline osa selles protsessis. Kui meid oli väga vähe ja tund kujunes planeeritust lühemaks, siis alla viie minuti polnud soojendusosa kunagi. TÜ VKA külalisõppejõud Young Mi-Lee ütles oma *workshopis*, et minimaalne kehaline soojendus, peaks kestma vähemalt 4 minutit, selle ajaga aktiveerub südame töö. Aga nagu öeldud, oli soojendus minu jaoks ka trenni osa, kus tegeleda põhjalikumalt kehatööga, seega pühendasin sellele enamasti proportsionaalselt sama hulga aega tunni pikkusest.

Mu esimeseks eesmärgiks oli kehatunnetuse parandamine. Harjutused selleks koondasin just soojendusossa. Seega ei alanud tund alati klassikalise ringis kõndimise ja jooksmisega, kuigi kasutan ka seda meetodit.

Üldkehalise soojenduse asemel rakendasin ka mängulisemat või häälestuspõhist soojendust, kus

ei näidanud otseselt ette harjutusi, mida tantsijad peavad järgi tegema, vaid mängisime nt meeskonnamänge, mis samuti viivad keha ruumi liikuma ja toimivad soojendusena. Lisaks leian, et erinevate meeskonnaülesannete täitmine on rahvatantsurühma jaoks oluline osa treeningprotsessist., kuna rühm pole pea kunagi lihtsalt eesmärgipõhine ettevõtmine vaid sõpruskond. Eriti oluline on see integreerimaks rühma uusi liikmeid.

Täheldasin, et ebatraditsioonilisema soojendusosa juurest on raske liikuda edasi autoritantsude omandamise juurde. Heaks näiteks on kinniste silmadega paarilise juhtimine ruumis, mis aktiveerib küll keha tundlikkuse, kuid ei häälesta tantsijat krapsakaks joonistesse joondumiseks. Olles juba mõned kogemused omandanud leidsin, et katsetusliku repertuaariga tegelemine, kus tantsijad saavad ise protsessis avastada, sobib sellisel juhul paremini, kui tähelepanu on soojendusega koondatud pigem iseenda liikumise toimimisele, mitte selle väljanägemisele.

4.2.2 Tunni põhiosa – tantsude õppimine

Tunni kõige pikem osa kestis tavaliselt 60 minutit või enam, olenevalt tunni teiste osade pikkusest. Samuti sõltus selle osa iseloom parajasti käsil olevast tantsust, kas tegelesime autoritantsude või minu loominguga ja katsetustega.

Autoritantsude õppimist alustasime klassikaliselt kombinatsioonide õppimisega. Sammustiku õppimine polnud eraldi osa soojendusest, kombineerisin selle pigem kombinatsioonide ja kogu tantsu õppimisega. Lisaks tuleb meeles pidada, et kõik klassikalised lavarahvatantsu põhismud on kogemustega tantsijale juba tuttavad. Valisin meetodi kus, olles omandanud kombinatsiooni peamise liikumise, asusime kohe tervet tantsu kokku panema, mitte ei lihvinud kombinatsiooni sooritamist eraldi. Parajaks väljakutseks mulle oli tantsude kohandamine kuuele või isegi neljale paarile, sest klassikaliselt on kõik kirjeldused suunatud kaheksa paariga rühmale. Seda enam püüdsin omaloomingut üles ehitada paaride arvust lähtumata. Kohandamine sündis enamasti koos tantsijatega. Tundi minnes oli mul küll plaan, kuidas see võiks sobida, kuid proovisime erinevaid variante ja kuulasin tantsijate arvamust, mis kõige paremini töötab.

Minu enda tantsude õppimise juures ei saa nii kindlaid seaduspärasusi välja tuua. Nt „Õlle“ puhul alustasime algusest ja õppisime kogu tantsu järjest ära. Seal oli vaid üks nõ kombinatsiooni meenutav liikumine ja selle õppimine polnud rühmale keeruline. Pigem tegelesime siin ikkagi järjekorra ja liikumisega ruumis. „Soojendustants“ sündis, nagu nimigi ütleb lihtsalt soojendusharjutusena, mis aga kujunes elementide lisamisel päris vahvaks omaette tantsuks.

Tegelesime sellega üsna pika aja jooksul ja see toimis ka hea võhmaharjutusena. Seega oli see heaks sidujaks soojendusosast tunni põhiosa juurde liikumisel. Kõige mõnusam oli minu jaoks „Kokku, lahku, omaette“ loomisprotsess, kuna selle tantsu puhul ei mõelnud ma pea midagi kodus valmis, vaid tantsu osad sündisid harjutuste põhjal koos tantsijatega. Mina küll olin see, kes otsustas, mis järjekorras neid sooritada ja seadsin mõned liikumised täpselt muusikasse, aga mulle tundub, et valmis tantsus on siiski sees seda tunnet, mida proovisaalis kogesime. Samal põhimõttel lähenesin jäänud labajalale ansambel Paabli muusikale, kus katsetasime erinevaid liikumisi ja tantsijate valikutest kasvas välja põnevaid lahendusi.

Viimasel kuul oleme tegelenud aktiivselt maakonna peoks harjutamisega ja minu enda katsetusteks pole nii palju aega jäänud.

4.2.3 Lihastreening ja lõdvestus

Lihastreeningu osas oli samuti palju katsetamist, sest ma tegelikult ei teadnud hooaja alguses, missuguses vormis mu tantsijad on ja mis nende vanusegrupile sobib. Katsetasin üsna traditsiooniliste kõhulihaste harjutustega, millest mõned osutusid liiga rakseks. Edasi proovisin harjutusi, mis jälle olid liiga kerged ja tantsijatele igavad. Aga üsna pea leidsime kuldse kesktee. Lisaks tegelesin ka siin õige kehahoiaku ja ka uute harjutuste õppimisega, näiteks toenglamangu õige sooritamine, mis juba iseenesest tugevadab kehalihasid. Proovisin ka siin lihaste treenimise protsessi mängulisemaks teha, lihtsaks näiteks: kõhulihaste harjutus ringis, nii, et ülakeha tõstes peab sirutama kord üht, siis teist kätt, et paarilisega plaksu lüüa.

Pikemat lõdvestusosa kasutasin tundides pisteliselt olenevalt tunni iseloomust ja tantsijate meeleolust. Kui nägin, et tantsijad on kuidagi väsinud ja mitte mõttega väga kohal, võtsin kasvõi pool tundi proovi lõpust mänguliseks ja just meeleolu poolest lõdvestavaks harjutusblokiks. Tegelesime veidi ka paarilise massaažiga, jäsemete lokaalse lõdvestamisega ja rahuliku venitusega, aga lõdvestusosa polnud minu jaoks niivõrd meetoodiliselt oluline kuivõrd võimalus pakkuda tantsijatele trenni lõpuks mingit mõnusat kogemust. Näiteks viimases trennis enne jõule oli rahvamaja saalis juba ehtimata jõulupuu. Heitsime siis lõpetuseks kogu rühmaga selili puu alla ja lihtsalt nuusutasime kuuselõhna. Kuigi need osad tundidest olid kõige vähem planeeritud, olid need tihti minu jaoks isiklikuks saavutushetkeks, kui nägin, et tegevus mõjub tantsijatele hästi või pakub lihtsalt avastamisrõõmu.

4.2.4 Lõpetus

Lõpetasime tunni alati traditsioonilise ringiga. Hooaja esimeses pooles oli lõpetuseks ring, kus kõik pidid üksteist tähele panema ja korraga sammu ringi sisse ning pärast välja astuma. Millalgi aprillis asendus see liikumisega, kus kõik seisavad suures ringis ja hakkavad rahulikult keskme poole kõndima, ühendades ühel hetkel käed, koonduvad kõik käed rinna kõrgusel ringi keskmesse, siis ristame käed, võtame kõrvalolijal uuesti käest kinni ja pöörame ringi lahti.

Lisaks oli tunni osaks traditsiooniline tervitus alguses ja kummardus lõpus.

4.3 Erinevad tunnimudelid

Ma arvan, et adekvaatselt hinnates on näha erinevust, millised olid meie tunnid hooaja alguses ja millised hooaja lõpus. Kuna trennidega alustades ei olnud mul tegelikult aimu, mis on rühma eesmärgid ja väljundid sel hooajal, ei osanud ma ka endale väga palju selliseid eesmärke seada. Teadsin, mida soovin saavutada oma õpetamisstiiliga ja mida pakkuda rühmale rahvatantsule lisaks, aga peale D-rühmade tantsupeotantsude polnud mul tegelikult repertuaari ette valmistatud. Kui selgusid rühma esinemisplaanid, selgusid jooksvalt selle põhjal ka tantsud, millega põhjalikumalt tegelesime. Kuna talvisesse poolde jäi kaks väga loomingulist üritust, valla jõulupidu ja Saarepeedi loometantsupäev, sain tegeleda rohkem oma loominguga õpetamisega. Samuti sai rõhku pandud pikemale soojendusosale. Hooaja lõpus aga ootavad meid kohalikud tantsupeod, mille repertuaar on ette antud ja seega pühendame ka aina suurema osa tunnist autoritantsude õppimisele ja harjutamisele.

Millalgi jaanuaris-veebruaris tekkis periood, kus paljud tantsijad olid haiged, seega lisaks tavalisele ebaregulaarsele kohalkäimisele oli veelgi enam puudujaid. Sinna jäi aeg, kus tegelesime vahel terve tunni erinevate loovtantsu ja -mängu (vt Anu Sõöt „Loovmäng“) ülesannetega, mida vanuserühmale sobivaks kohandasin. Minu jaoks oli see väga põnev periood, sest just siin nägin, kuidas tantsijad, hoolimata alguse skepsisest, minu pakutud materjaliga kaasa läksid ja seda nautisid. Sel perioodil sai sellest omamoodi harjumus, et igal tunnil midagi veidi mängulist proovisime.

Seega oli praktika jooksul minu jaoks tinglikult eristatavad mitu perioodi, kuigi ma sel hetkel otseselt vahe-eesmärke ei seadnud, muutusid need väljundit või muud olukorda arvestades ise.

5. Analüüs

5.1 Ettevalmistus tunniks

Selline tihe ja rutiinne töögraafik praktikana andis mulle juurde palju enesekindlust. Kui aasta alguses oli enne igasse tundi minekut ärevus sees, kas ja kuidas ettevalmistatud tund toimima hakkab, siis ühel hetkel taipasin, et lähen tundi rahuliku südamega. Ühelt poolt olin tantsijaid juba tundma õppinud ja teadsin, mida tunnilt oodata, ega pidanud enam muretsema enda kehtestamise pärast õpetajana. Teisest aspektist oli tekkinud ka mingi hulk oma harjutusi, mida sain uuesti kasutada ja vajadusel varieerida, ehk ma ei pidanud enam tundi nii põhjalikult ette valmistama - igaks tunniks uusi harjutusi välja mõtlema. Lisaks kasvas julgus tunni käigus sujuvalt otsuseid vastu võtta ja ette mõeldud plaani muuta.

Kõige ajamahukam osa ettevalmistuse juures oli kindlasti auoritantsude kirjelduste ja videotega tutvumine ja nende endale selgeks tegemine. Kuigi oleme koolis käsitlenud Kristjan Torpopi oskussõnanastiku ja tantsukirjeldustega töötamist, on sellega praktikas tegelemine hoopis aeganõudvam. Üks asi on tantsu toimimise printsiipidest aru saada ja ehk isegi seda tantsima õppida, palju keerulisem aga oma teadmist adekvaatselt edasi anda, keskendudes seejuures nii mehe kui naise osadele, joonistele ja detailidele. Kuigi tunnen end nüüd selles valdkonnas palju pädevamalt oleks täiesti ilma videomaterjalita tantsu õpetamine ikkagi pärast väljakutse.

Enne trennide algust käisin ka Puhjas Karel Vähi juhendatud D-segarühma juures sissejuhatuseks tantsu vaatamas. Kuna me tantsupeokarusellil kaasa ei tee, jäid mul läbimata ka koolitused, kus tantsu põhjalikumalt tutvustati. Alguses oli teise rühma tegemiste jälgimisest palju abi.

Ettevalmistuste hulka kuulub ka trenniks sobiva muusika valmine. Kui alguses püüdsin täiendada oma eesti pärimusmuusika kogu, siis hiljem lisasin soojendusossa ja lõpetusse ka välismaist või kaasaegsemat eesti muusikat.

5.2 Väljakutseid esitanud aspektid

Järgnevalt esitan olukorrad, mis konkreetse tantsurühma juures õpetamisega kaasnesid. Tegu pole probleemidega, pigem aspektidega, mis just minu jaoks Tureli rühma õpetamisega seostusid ja hooaja jooksul mõtteainet pakkusid ning minu õpetajakogemust mõjutasid.

5.2.1 Kogenud tantsijatega töötamine

Kindlasti üheks suuremaks väljakutseks selle aasta jooksul oli endast nii palju kogenumate tantsijatega töötamine. Minu rahvatantsukogemus on praeguseks kestnud 7 aastat, rühma kõige uuemad liikmed on tantsinud kuus aastat, kuid staašikamad liikmed on tantsinud kauem, kui mina elanud olen. Isegi arvestamata tantsukogemust oli astumine poole vanemate inimeste ette nende õpetajana, üpris heidutav väljavaade. Muidugi kinnitasin endale, et olen pädev ja nende jaoks ei ole see uudne olukord. Kindlasti tuli hirm ja vajadus end õpetajana tõestada mulle kasuks, kuna see pani mind põhjalikult tundi ette valmistama ja läbi mõtlema.

Tureli tantsijad olid minu suhtes väga toetavad, otseselt ei tekkinud mul mingit probleemi enesekehtestamisega, sest nende eelhäälestus oli siiski mind kuulata. Nagu nad ise selle olukorra kohta ütlesid, on nende jaoks õpetaja respekterimine iseenesestmõistetav, olugi, et õpetaja on neist poole noorem.

Siiski tõi see kaasa omajagu iseloomulikke olukordi, mida algajatest tantsijatega ette ei tuleks. Võtame näiteks „Ruhnu süüdi“, mida paljud tantsijad rühmast olid juba varem õppinud. Ühelt poolt oli see palju abiks, sest sain küsida nõu ja arutada kohtade üle, mis mulle kirjelduse kaudu segaseks jäid. Samas tingis see olukordi, kus tekkis nõ mitu õpetajat. Kui ühel hetkel oli hea tantsijate kogemuse järgi küsida, siis teisel hetkel, kui olin kindel, kuidas nt Hambu sammule läheneda, tekitas kogemus neis kerget skepsist minu meetodite suhtes. Siiski läksin oma lähenemisviisiga edasi, asudes rühma tegevuse kordineerija positsioonile ja kinnitasin neile, et lõpuks jõuame samasse kohta välja, ma ei tahtnud ja ei julgenudki väita, et tean nendest paremini, kuidas antud võtet sooritada, kuid jäin kindlaks, et minu lähenemine viib eesmärgile.

5.2.2 Kohalkäimine

Teine mureküsimus, mis mind läbi hooaja saatis oli tantsijate ebaühtlane kohalkäimine. Nagu öeldud, oli enamasti tegu küll põhjendatud puudumistega. Põhjendatud või mittepõhjendatud puudumiste üle peab rühm ise hoolikalt arvet. Minu ja ka teiste tantsijate jaoks tähendas see aga seda, et samu asju tuli päris mitu korda uuesi õppida. Kui tantsija oli küll alguses koos teistega tantsu õppinud, aga vahepeal pikalt puudunud, pidime ühe või teise pärast jälle sama tantsuga algusest alustama. Kindlasti tuleb seda ette kõigi õpetajate praktikas, aga Tureli puhul oli selline asjade käik pigem reeglisk. Püüdsingi leida tasakaalu kahe variandi vahel – kas õppida uusi osasid vaid siis, kui kõik (või enamus) on kohal ja tegeleda põhiliselt kohal käivate tantsijatega aina enam muude asjadega või minna materjaliga edasi nendega, kes kohal on, et nad tunneksid, et ikka arenevad kuhugi. Samas on nendel siis jälle igav, kui õpime samu asju uuesti ja uuesti. Ideaalset tasakaalu nende variantide vahel ei leidnud ma lõpuni. Kahju lihtsalt, et need tantsijad, kes said rohkem kohal käia, vahel kordamisest tüdinesid. Lisaks tekitas see vähene kohalkäimine olukordi, kus läksin kohale, aga kuna selgus, et trennis on ainult neli inimest, otsustasime trenni ära jätta ja pidin sama targalt linna tagasi sõitma. Vahel teatas rahvamaja juhataja ja tantsija Tiina mulle ise, et täna jätame trenni ära, kuna meid on nii vähe. Samas tegime rohkem kui üks kord trenni viie tantsijaga. Neil kordadel oli tegu küll pigem mitte enam rahvatantsuga tegeleva tunniga, nagu olen kirjeldanud töö kolmandas peatükis.

5.2.3 Motivatsioon

Õpetaja lõputööde ja teiste kooli praktikate üheks põhiküsimumuseks on tihti oma tantsijate/õpilaste motiveerimine, vähemalt uurimine, mis neid motiveerib. Tureli puhul tundsin ma motivatsioonipuudust väga vähe, enamasti oligi see seotud olukorraga, kus alla poole rühma sai trenni tulla ja nende kohalolijate endi seas tõusis küsimus, mis mõttega me seda siis teeme? Sellised küsimused mõjusid ka mulle heidutavalt, kuigi üritasin seda mitte väga välja näidata. Minu enda motivatsiooni nõrgestas pigem repertuaari harjutamine. Kuigi tantsijatele meeldib üldjoontes tantse õppida, on ühel hetkel see punkt, kus osad oskavad kõike juba tõesti väga hästi, kuid, kuna esitus peab olema ühtlane, pidime ikka veel harjutama ja lihvima. Kuna mul on enda jaoks veidi raske sellises situatsioonis seda ühtsuspüüet põhjendada, tundsin mõnedes tundides, et toimub tegemine tegemise pärast. Mulle meeldiks, kui rühm saaks nautida tantsurõõmu ilma, et peaks hirmsasti tegelema küsimustega, kas kindla liigutuse ajal tohib keha kaasa õõtsuda või mitte.

Siiski tunnen kohustust anda endast parim, et tantsijad end näiteks maakonna peol, kus teised rühmad samu tantse tantsivad, halvasti ei tunneks.

5.2.4 Kohalikud korraldusprobleemid

Korraldusega polnud tegelikult midagi halvasti, aga kuna tegu on inimestega, kes ise samas piirkonnas elavad ja elu kogukonna tegemisi korraldavad tulid proovisaali tihti kaasa kohalikud mured ja probleemid. Kõige rohkem oli arutelu rahvamaja püsimise küsimustes. Kuna vallas on kolm rahvamaja käib pidevalt sisemine olemisvõitlus, kes saab rohkem rahastatud, kelle tegevus on enam põhjendatud. Kõik see võib kõlada nagu ei puutuks see minusse, kui rahvatantsuõpetajasse, aga kui tantsijad pidevalt selle küsimuse üle arutavad ja seetõttu õigel kellaajal proovigi ei märka tulla, mõjutab see mind siiski. Küsimus pani mind analüüsima, kas minu tegevus pakub kohalikule inimesele ja ka rahvamajale mingit lisaväärtust; mida mina omalt poolt pakkuda tahan ja suudan? Loodan väga, et selle aastaga suutsin Tureli tantsijatele midagi uut õpetada ja neid oma olemisega motiveerida. Kas see ka kogukonnale laiemalt midagi pakkus on küsitav. Sel hooajal ei liitunud rühmaga uusi tantsijaid, seega ei ole mul ka ülevaadet, palju teised kohalikud Tureli tegemistega kursis on.

5.3 Ühe tunni analüüs

Valisin analüüsimiseks tunni väga hooaja lõpust, 19. mail, esmaspäeval, kuna eelmised salvestused läksid kahjuks minu ja videostudio ebapiisava suhtluse tõttu kaduma.

Kuna maakonna pidu ja terendab silmapiiril, oleme viimastes trennides päris põhjalikult tegelenud „Ruhnu süidi“ õppimise ja harjutamisega nii ka kõnealuses tunnis.

Tund kulges neljandas peatükis esitatud kava järgi. Soojendusele pühendasin 20 minutit, tantsudega tegelesime 70 minutit ja lihasharjutuste ja lõõgastuse osa võttis 12 minutit. Kokku oli tund seega lühem, kui kaks akadeemilist tundi, mis on teisel poolaastal tegelikult pigem reeglilik kui erandiks. Samas said tähelepanu kõik tunni osad, vaid kolmas osa oleks minu meelest võinud pikem olla.

5.3.1 Soojendus

Soojendust alustasin pehmete keharingidega pöörates tähelepanu erinevate kehapiirkondade isoleerimisele. Tunni alguses ei olnud tantsijate kontsentratsioon veel väga kõrge, kuid lasksin neil rahulikult tundi sisse elada. Pigem ei keela ma kunagi tundide keskel omavahelist rääkimist või mõtteavaldusi, kui tantsija tahab midagi rühmaga jagada. Seda on näha ka ülejäänud tunni jooksul. Soojenduse teise osa moodustad kerge aeroobne liikumine ringjoonel, kus aktiveerub käte töö ja jäsemete kordinatsioon. Siin on minu meelest näha tantsijate kontsentratsiooni tõusu. Järgmisena võtsin fookusesse erinevate põimumiste katsetamise ringjoonel. Oleme selle teemaga juba mitmes tunnis tegelenud ja välja on kujunenud teatud harjutused, aga sel korral proovisin ka paaride põimumist. Antud harjutus on minu meelest heaks häälestajaks edasi tanstude juurde liikumisel, samas annab see tantsijatel hea võimaluse üksteisega suhelda. Seda osa sisse juhatades jäin oma mõtete väljendamisega veidi jänni, esitasin ühe variandi harjutusest, aga muutisin seda ja tantsijatel tekkis väike arusaamatus, mida nüüd ikkagi teha tuleb, kuid mõne hetkega oli asi jälle selge ja saime harjutusega edasi liikuda. Mulle väga meeldib, et on näha, kuidas tantsijad ise paaris põimumise teise harjutuse juures sobivat lahendust leivad ja üksteisega suheldes toimiva süsteemini jõuavad. Andsin neile kätte suunised ja nende liikumine lõi sellest toimiva harjutuse. Viimaseks proovisime leitud liikumist ka muusikasse, mis samuti laguses väga hästi ei toimunud, kui tegemise käigus tänu tantsijate otsustele paika loksus.

5.3.2 Autoritantsudega tegelemine

Nagu öeldud oli põhirõhk selles tunni osas „Ruhnu süidi“ puhastamisel ja harjutamisel. Alustasime tantsu kordamist algusest ja kohe selgus, et peame esimese poolt galopi-kombinatsiooni kordinatsiooni üle kordama. Kui trennide vahel on pikem vahe kipuvad tantsijad unustama juba eelmistel kordadel omandatud detaile, kuigi neid tegelikult oskavad. Pärast mõnda kordust oli esitus ühtlasem ja liikusime edasi tantsu keskmise osa juurde, kus ühes põhielemendiks on pööreldes sooritatav Hambu samm, mis nõuab tantsijatelt kogu keha kordinatsiooni ja üldise tähelepanu rakendamist. Tunni selles osas, palusin tantsijatel ka päris palju partnerit vahetada, eesmärgiga aru saada kõnealuse sammu loogikas ning et ei tekiks oma partneriga sisseharjunud kohandatud versiooni. Üldisel kasutan seda võtet palju, osalt ka selle pärast, et tihti pole kohal võrdne arv mehi ja naisi, aga arvan, et see väga hea viis erinevate tantsuelementide harjutamiseks. Hambu sammu kombinatsiooni sooritamiseks on mitu võimalust, arutasime tantsijatega, millise viisi kasuks me otsustame. Nüüd, kui sammu põhielemendid on juba selged, said nad kaasa

rääkida, mis lahendus neile loogiline tundub. Otsustasime mõnes mõttes keerulisema varinadi kasuks, kus paaril tuleb sooritada kolm täispööret ja viimase pöörde lõpus võte vallandada. Mulle meeldib, et saan sellistes olukordades ka nende arvamust kuulata. Muidugi võikisn ise otsustada ja öelda, et teeme üht või teist varinati, aga palju meeldivam on selle otsuseni jõuda ühiste arutluste käigus. Olgu öeldud, et eeliasin ka ise varianti, milleni tantsijatega jõudsime.

Asudes tantsu viimase osa kallale, mida olima samuti eelmisel korral õppinud tegin oma tantsijatele järjekorda ette öeldes vea ja see tekitas tantsijates segadust. Samas oli selline olukord mulle indikaatoriks, et tantsu järjekord ei ole tantsijatel veel nii selge, nad kuulavad veel minu suuniseid. Vastupidiselt olukorrale, kus juba omandatud tantsu puhul võin ma küll valesti ette öelda, aga tantsijad lähevad tantsuga edasi. Tantsu viimases osas tuli ette olukord, milletaolistest rääkisn ka antud peatüki teise alapunkti esimeses osas. Nimelt tekitas küsimusi üks kindel kohta tantsust ja kogenud tantsija Margus arvas, et seda kohta on pigem tantsitud teismoodi, kui mina õpetan. Kuulasin ta mõtted ära ja lubasin järgmiseks korraks enda jaoks rahulikult selgeks teha, missugune variant on kõige sobilikum, kuid tunni edenedes sai seegi küsimus lihtsalt läbiproovimise käigus lahenduse.

Järgmisena kordasime üle tantsu „Tantsime aissa“ ja nüüd sattusin selle protsessi käigu uude olukorda. Kuna mehi oli harjumuspäratuult rohkem kui naisi arvasin tantsijad, et peaksin nendega tantsuks liituma. Ühelt poolt ma teadsin, et ei ole kõige pädevam seda tantsu tantsima, aga samas pakkus see väljavaade tantsijatele nalja ja ma ei tundunud ennast selles olukorras halvasti. Nagu ikka järgnesid siinkohal naljad teemal „kes ei oska, see õpetab“.

Viimase tantsuna kordasin „Tantsukutset“, mis on samuti ammu õpitud tants, kuid kuna me pole seda viimasel ajal väga harjutanud, pidin sellele siinkohal veidi aega pühendama. Antud olukorras on hästi näha, et rohkem kohal käinud tantsijate jaoks on taaskord sama tantsu õppimine ja osadeks võtmine tüütu, kuid kuna üks paar peab maakonna tantsupeol tantsima enda jaoks uut kohta, vajab see siiski kordamist, et järgmisel korral juba paremast algseisust edasi minna.

Vaheosana repertuaari juurest lihastreeningu ja lõdvestuse juurde liikumisel tahtsin katsetada mängu või liikumismustrit, mida kasutame tantsus „Kokku, lahku, omaette“ ja mis õppimisperioodil tantsijatele meeldis. Selles tunnis aga oli ilmselt eelhäälestus vale taolise liikumisega tegelemiseks Nagu videolt näha, ei taha tantsijad kaasa teha ega harjutusele kontsentreeruda.

5.3.3. Lihastreening ja tunni lõpetus

Lihasharjutustesse lisasin sel korral uue hajuruse, kus käte ja jalgade tõstmisega tugevadatakse kerelihaseid. Harjutus toimus minu meelest hästi ja tantsijad kontsentreerusid, mida ma eelneva osa põhjal ei oodanud.

Järgnes kerge lõõgastusosa ja traditsioonile lõpuring. Minu jaoks oli ootamatu, et osad tantsiad hakkasid plaksutama, mis ei juhtu iga tunni lõpus. Ma ei tea, kas see oli kiitus mulle või filmimissituatsioonist tulenev reaktsioon.

5.4 Minu areng õpetajana

Alustasin oma praktikat Tureli juures vastuoluliste tunnetega. Ühelt poolt olin põnevil ja ootasin võimalust oma ideid ellu viia, teiselt poolt ka üsna hirmunud, sest mul polnud omaenese rühma juhendamise kogemust.

Eesmärgid, mille endale aasta alguses seadsin – parandada tantsijate kehatunnetust ja tegeleda rahvatantsu loominguliste vormidega – tunduvad sama olulised ka protsessi lõpus, kuid praktika jooksul lisandus teisi eesmärke ja muutus ka algselt kavandatud vorm enda eesmärkide elluviimiseks. Kuna Turel olid mulle enne protsessi algust suhteliselt võõras, on loomulik, et ma ei saanud täpselt ette näha, mis neile huvi pakub ja kuidas on nende ja minu jaoks kõige parem koos töötada. Samas olin ma Tureli eelmiselt juhendajalt Kristiinalt kuulnud, et tegu on avatud meelega tantsijatega, kellega on väga tore koos töötada, see ärgitas mind kaasaegse tantsu lähenemist oma plaanidesse integreerima. Enne trennidega alustamist polnud ma kursis, missugused esinemisväljundid rühmal hooajal plaanis on, nendest sõltus paljuski käsitletud tantsurepertuaar ja sellest lähtuvalt ka tundide sisu ja ülesehitus.

Hooaja alguses arvasin pigem, et kõik tunnis toimuv on minu otsustada, mis on nii õigus kui kohustus, aga varsti sai mulle selgeks, et rühmal on omad traditsioonid ja väljakujunenud harjumused, millega mul tuleb vähemalt mingi piirini kaasa minna ja kohaneda. See avas minu jaoks praeguse aja täiskavanute rühmadega kaasneva tendentsi, millest ma enne teadlik polnud. Aveli Asber on välja toonud suundumuse, et tulevikus on ilmseelt järjest enam rühmi, kes on loonud MTÜ või Seltsi ja ostavad juhendajalt teenust, otsustades seega ise paljude rühma puudutavate aspektide üle (Asber, 2010). Seega tuli mul praktika jooksul kohandada oma

eesmärke ja tööplaani, et ühildada tundide sisu rühma minust sõltumatute eesmärkidega. Nagu igas üksikus tunnis ei saa kunagi ellu viia ettevalmistatud plaani viimse detailini ei saa samuti oodata, et hooajaks tehtud plaan protsessi käigus ei muutu. Muidugi olid rühma enese eemärgid ja soovid mulle ka suureks abiks, sest oli hea lähtuda mingitest tugisammastest, mis esinemistena hooaja peale jaotusid. Tunnen, et suutsin hoolimata veidi muutunud eesmärkidest ja igapäevatööst ka oma algsed eemärgid protsessi lõpuni aktuaalsed hoida. Nende teemadega tegelemine võis küll protsentuaalselt väheneda, aga vähemalt minu jaoks olid hooaja alguses põhjalikumalt käsitletud printsiibid siiski alati kohal, loodan, et ka tantsijate jaoks.

Tureli, kui täiskasvanute rühmaga töötamine, andis mulle ainulaadse kogemuse, seni olen töötanud vaid laste ja noortega, kus õpilase – õpetaja suhtel on palju kindlamad piirid. Nagu peatüki teises osas kirjeldasin, oli minu jaoks alguses hirmutav töötada endast palju kogenumate inimestega ning kohati tõi see kaasa olukordi, kus mina tantsijatelt nõu küsisin. Siiski tundsin end Turelit õpetades hästi, tantsijad löid mulle toetava keskkonna ja ma tundsin, et nad hindavad mu teadmisi. Siinkohal ei saa kõrvale jätta tantsutunni ajast välja jäävat suhtlust, kus samuti vormusid minu ja tantsijate vahelised suhted. Oli väga meeldiv, et nad ei suhtunud minusse kui lapsesse, kuigi neil endil ka minust vanemaid lapsi on. Ometi suhtuti minusse hoolitsevalt.

Minu roll Tureli õpetajana on pakkuda juba toimivale rühmale struktuuri, seda nii iga tunni kui hooaja lõikes. Lisaks hoolitseda tantsijate füüsilise arengu eest ja pakkuda uusi teadmisi nii selles vallas kui tantsurepertuaari koha pealt. Ehk võiks mõni tantsija Turelist ka ise rühma juhendamisega hakkama saada, aga see muudaks kollektiivi siseõhustiku. Väljastpoolt tuleva juhendaja käe all õppimine jätab neile kõigile võimaluse olla võrdsed rühmaliikmed.

Hooaja alguses tundsin rohkem muret enda kehtestamise pärast, siin oli abiks tantsijate eelhäälestus ja lugupidamine minu töö suhtes. Mingil hetkel, mida ma ei suuda praegu ajaliselt määratleda toimus tunni meeleolus kindel nihe vabama õhkkonna ja suhtlusstiili poole. Seda nii tantsijate kui minu poolt. Vist ei saagi kuidagi kinni püüda üht hetke, kus inimesed üksteisega harjuvad ja vastastikku sobivaid suhtluspiire tajuma hakkavad. Arvan, et siin mängisid rolli talveperioodil intiimses õhkkonnas läbi viidud tunnid, millest küll kõik tantsijad alati osa ei saanud, aga kollektiivsele tundmaõppimisele aitasid need kindlasti kaasa. Kui minu eesmärk seesuguste mängulisemate tundidega oli esialgu tantsijatele põnevat kogemust pakkuda, siis tagantjärele saan aru, et töötasid ka minu ja rühma vaheliste suhete soojenemise kasuks.

Tutvudes aktiivset (lava)rahvatantsumaastikku tutvustavate ja uurivate kirjutistega (Nt „Rahvast ja tantsust“ 2010), sai mulle aina enam selgeks, et see osa rahvatantsust, mille tegevus kulgeb aina ümber tantsupeo epitsentri ei ole praegusel hetkel minu jaoks primaarne tegevusväli. Samas praktiline kogemus rahvatantsurühma juhendajana pakkus nauditavaid elamusi ja väljakutseid ning lõpuks ka kindlust, et saan sellise tööga hakkama. Ma ei oska öelda, kas kohe pärast kooli lõppu rahvatantsumaastikul jätkan, aga ma ei välista seda võimalust. Mulle meeldib idee rahvatantsumaastiku rikastamisest toetutes oma kogemustele kaasaegse tantsu vallas. Ma ei arva, et rahvatantsuharrastust Eestis peaks kuidagi kardinaalselt muutma, aga usun, et natuke uuemat lähenemist ei tuleks kellelegi kahjuks. Nagu näitab ka minu kogemus Tureliga, ma ei soovinud neist teha kaasaegseid tantsijaid, kuid nägin, et vabamas vormis tundide kombineerimine klassikaliste autoritantsutundidega pakkus tantsijatele vaheldust ja naudingut ning seda tunnet tahaksin hea meelega ka edaspidi tantsijateni viia.

Kindlasti õppisin selle aasta jooksul palju ühe tunni läbiviimise, ühe rühma juhendamise, ühe tantsu loomise või õpetamise kohta, aga kõige enam õppisin sotsiaalset tunnetust. Seda nii üldiselt inimestega suhtlemise kui ka spetsiifilisemalt õpetajana rühma ees olemise aspektist. Usun, et teadmine, kuidas oma tantsijatega suhelda, on olulisem baasteadmine kui tunnimudelite koostamine või tantsukirjelduste lugemine ja just selles osas ei saa keegi kunagi valmis, aga minu teel tantsuõpetajana aitas Tureli juhendamine mul kindlasti suure sammu edasi astuda.

Kokkuvõte

Käesolev töö on kirjalik kokkuvõte ja analüüs minu tantsuõpetaja lõputööle D-segarühma Tureliga Viljandimaal Halliste vallas Kaarli rahvamajas, õpetamisperiood algas 1. oktoobril ja kestab edasi ka pärast kirjaliku töö esitamist.

Minu praktika metoodilised eesmärgid, milleks olid alguses rahvatantsija kehatöö ja -tunnetuse parandamine ja vabam lähenemine tantsuloomele ja loomingulisele protsessile koos tantsijatega, said hooaja jooksul täiendust sõltuvalt rühma eesmärkidest, milleks oli näiteks põhjalikum tegelemine autoritantsudega.

Lisaks oli minueesmärk saada aru oma positsioonist rahvatantsu suhtes ja enda positsioneerumisest rahvatantsumaastikul, et selgitada välja, kas soovin aktiivselt rahvatantsuõpetajana edasi tegutseda. Sain aru, et minu lähenemine pakub tantsijatele avastamisõhmu, kuid mööda ei tohi minna ka nendele meelepärastst lähenemisest rahvatantsule. Ühendades nende ja enda eesmärgid, jõudsin õpetamisviisini, mille taolist näen end ka edaspidi rakendamas. Ma ei arva, et peaksin muutma eestis valitsevaid rahvatantsukaanoneid, aga oma õpetamisviisiga suudan kindlasti pilti rikastada ja pakkuda tantsijatele uudsemat kogemust vana ja meelepärase kõrvale.

Väga väärtuslik kogemus oli töötamine täiskasvanud ja endast vanemate tantsijatega, mis andis mulle juurde üldist enesekindlust. Loomulikult sain targemaks ka praktilise tunni läbiviimise ja õpilaste juhendamise osas, aga olen kindel, et mul on veel palju õppida. Kuigi teadsin ka enne, et tund ei saa kunagi olla ettevalmistatud kujul suletud üksus, kogesin iga kord, kui palju peab õpetaja igas tunnis kohanema just sel hetkel ilmnevate olukordadega. Protsessi jooksul sain rakendada TÜ VKAs omandatud teadmisi ja oma kogemust tantsuõpetajana, aga arvan, et tunni läbiviimise kohta õppisin selle aastaga rohkem, kui nelja aastaga koolis.

Selle praktika jooksul rakendatud õpetamisviis võib pakkuda ainet edasiseks uurimiseks ja kindlasti praktiliseks arendamiseks minu töös edaspidi teiste rühmade või muude tantsukollektiividega.

Summary

This work is a written summary and analysis of dance teacher praxis with a folk dance group Turel in Viljandi County. The process began on 1 October and will continue even after the submission of written work.

In the beginning of the process my methodological goals were to approve the body sensation and the work with the body and a freer approach to creating dances. During the process the goals changed a bit, because I wanted to include more of the groups goals.

In addition my own goal was to understand my position in the field of folk dance on Estonia, to understand if I want to pursue my career as a folk dance teacher. I understood, that my approach offers joy for the dancers as well as a classical approach to folk dance lessons. By combining mine and their goals I found an approach which I see myself using in the future. I don't think I should change the field of Estonian folk dance, but my way of teaching may offer some new experience to dancers.

Working with dancers older than me was a very useful experience and gave me a lot of self-confidence. Of course I learned a lot about a practical teaching in a dance lesson, but I also know I have a lot more to learn. Even though I knew that a lesson can never work in reality as prepared on the paper, I learned even more, that in every lesson a teacher has to adapt to the situation. During the process I had a chance to realize my previous experience, what I have learned in TÜ VKA, but I think I learned more during this year of actual practice than I learned in theoretical lessons.

Teaching method applied during this year may offer me interesting matter to study during my coming work as a dance teacher in any line of dance.

Kasutatud kirjandus

XVIII Üldtantsupidu Las jääda ükski mets. Tantsude kirjeldused. 2003. Tallinn: Eesti Laulu- ja tantsupeo Sihtasutus.

Mi-Lee, Y. 25. 02. 2014. [Töötuba]. Viljandi.

Puudutuse tantsud. II osa: aja puudutus. Puudutuse aeg: XXVI lauluja XIX tantsupidu, 4. - 6- juuli 2014. Toim. Kadri Tiis. 2013. Tallinn: Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus.

S, Anu. 2011. *Loovmäng.* Eesti Tantsuhariduse Liit.

Rahvast ja tantsust. 2010. Toim. Sille Kapper. Tallinn: Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika selts.

Vilipõld, K. 2013. „123-223“ *Kaarli rahvamaja segarahvatantsurühma Tureliga.* Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia. [Lõputöö]. Viljandi.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Kaie Küünal (sünnikuupäev: 04.12.1990)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Turelid Tureliga“

mille juhendaja on Ele Viskus

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivis DSpace säilitamise eesmärgil;

1.2. kirjaliku osa reprodutseerimiseks üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.3. kirjaliku osa üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, **21.05.2014**